

Ympäristölupa ja tuulivoima – huomautukset ja jatkotoimet

Päivämäärä: 10.9.2026

Laatija: [Nimi / yksikkö täytettävä]

Vastaanottaja: [Vastaanottaja täytettävä]

Aihe: Huomioita A-Insinöörit Suunnittelu Oy:n muistiosta ”Ympäristölupa ja tuulivoima” (22.5.2026, Niinimäen tuulivoimahanke) sekä kunnan toimintamahdollisuuksista lupa- ja kaavaprosessissa

1. Tausta

A-Insinöörit Suunnittelu Oy on laatinut 22.5.2026 päivätyn muistion, jossa käsitellään tuulivoimaloiden ympäristölupatarvetta ympäristönsuojelulain (527/2014, YSL) näkökulmasta sekä Niinimäen tuulivoimahankkeen suhdetta ympäristölupamenettelyyn. Tämä muistio kokoaa huomiot kyseisestä asiakirjasta, arvioi sen paikkansapitävyydestä sekä täydentävää tietoa siitä, miten kunnat ovat käytännössä toimineet turvatakseen omat etunsa tuulivoimahankkeissa ja miten kunnan neuvotteluasema kehittyi prosessin eri vaiheissa.

2. Arvio tarkastellun asiakirjan sisällöstä

Asiakirjan oikeudelliset lähtökohdat vastaavat pääosin yleisesti tunnettua tulkintalinjaa: tuulivoimahankkeet eivät lähtökohtaisesti tarvitse ympäristölupaa, mutta lupavelvollisuus voi syntyä tapauskohtaisesti erityisesti melu- tai välkehaitan vuoksi (YSL 27 §, naapuruuksuhdelaki 17 §). Myös kuvaus rakennusluvan ja tuulivoimayleiskaavan (MRL 77 a §) suhteesta on linjassa muun saatavilla olevan tiedon kanssa.

Huomioitavaa: kyseessä on hankkeen toimeksiannosta laadittu asiantuntijamuistio, ei viranomaisen tai tuomioistuimen kannanotto. Painotukset (mm. perustelu sille, ettei ympäristölupaa kannata hakea kaavoitusvaiheessa) on syytä lukea tästä näkökulmasta. Yksittäisten pykäläviittausten ja ohjeen OH 5/2016 sisällön tarkka paikkansapitävyys sekä Niinimäen YVA-yhteysviranomaisen perustellun päätelmän sanamuoto kannattaa tarvittaessa varmistaa alkuperäisistä lähteistä ennen kuin niihin nojataan päätöksenteossa.

3. Havaintoja: miten kunnat ovat turvanneet etujaan

- Ympäristölupavaatimus etukäteen: osassa kunnista on vaadittu (mm. kuntalaisaloittein) ympäristöluvan hakemista jo ennen rakentamista, kun melumallinnusten luotettavuudesta tai voimalakoon kasvusta on ollut epävarmuutta.
- Sitovat kaavamääräykset: kaavaan on kirjattu velvoite varustaa voimalat teknisesti niin, että melua ja välkettä voidaan tarvittaessa rajoittaa, sekä vaatimus ajantasaisista melu- ja välkeselvityksistä valitulla voimalatyypillä rakennuslupavaiheessa.
- Kaavoituskustannusten periminen hankekehittäjältä (mahdollisuus vuoden 2011 lakimuutoksen nojalla).
- Kaavoitusaloitteen hyväksymisen käyttäminen ”porttina”: kunta voi edellyttää, että toimija on sopinut haitoista ja korvauksista maanomistajien kanssa ennen kuin kaavoitus käynnistetään.
- Kaavoituksesta kieltäytyminen tai sen keskeyttäminen, jos ehdosta ei päästä riittävään yhteisymmärrykseen tai hanke ei etene.

4. Neuvotteluaseman heikkeneminen kaavan hyväksymisen jälkeen

Kunnan tosiasiallinen neuvotteluvoima on vahvimmillaan ennen kaavoitusaloitteen hyväksymistä ja kaavoitussopimuksen laatimista: tällöin kunta voi vielä vaikuttaa mm. voimaloiden sijaintiin, korkeuteen, lukumäärään sekä teknisiin ja meluun/välkkeeseen liittyviin ehtoihin.

Kaavan hyväksymisen jälkeen rakennuslupa voi perustua suoraan yleiskaavaan, jolloin kunnan harkintavalta rakennuslupavaiheessa rajoittuu lähinnä siihen, täytyvätkö kaavassa jo asetetut ehdot. Mikäli kaavaan ei ole kirjattu riittävän sitovia ja mitattavia ehtoja, jälkikäteen puuttuminen jää käytännössä ympäristölupamenettelyn varaan – ja se on hidas, resursseja vaativa ja usein riitautettu prosessi (esimerkkejä lupaprosesseista, joissa käsittely on kestänyt yli 10 vuotta).

Johtopäätös: kaavoitusaloitteen hyväksymishetki on käytännössä se piste, jossa kunnan neuvotteluote on parhaimmillaan. Tämän jälkeen ehdot ovat pitkälti lukkoon lyötyjä, ja kunnan rooli painottuu valvontaan sekä tarvittaessa ympäristölupatarpeen arviointiin.

5. Suositukset / jatkotoimet

- Varmistetaan, että kaavamääräyksiin kirjataan konkreettiset ja mitattavat melu- ja väkeraajat sekä niiden noudattamisen valvontamekanismi jo ennen kaavan hyväksymistä.
- Edellytetään ajantasaiset, valitulla voimalatyypillä tehdyt melu- ja välkeselvitykset osaksi rakennuslupahakemusta.
- Varmistetaan tuulivoimayhtiön ja maanomistajien väliset korvaus- ja purkusopimukset (mm. purkuvakuus) ennen kaavoitusaloitteen hyväksymistä.
- Arvioidaan ympäristöluvan tarve uudelleen rakennuslupavaiheessa, kun ajantasaiset selvitykset ovat käytettävissä – erityisesti jos on viitteitä ohjearvojen ylittymisestä.
- Pyydetään tarvittaessa erillinen oikeudellinen arvio A-Insinöörien muistion keskeisistä tulkinnoista ennen niihin nojaamista päätöksenteossa.